

Sexuální výchova na českých středních školách

Základní otázkou je, zda se má na českých středních školách vyučovat sexuální výchova, jakým způsobem a v jaké míře.

Stručný vývoj:

- Do roku 1989 výuka ve velmi malé míře.
- V roce 1989 přijata mezinárodní úmluva o právech dítěte, která staví zájem dítěte nad jakoukoli činnost státu. Dítě má právo na informace všeho druhu, právo na vzdělání a státu je uložena výchova k plánovanému rodičovství. Práva dětí jsou tedy právům rodičů nadřazena.
- V roce 1995 se sexuální výchova dostává do standardů vzdělávání na prvním i druhém stupni, nejedná se však o samostatný předmět
- Na jaře 2010 vydává ministerstvo školství příručku pro učitele *Sexuální výchova – vybraná témata*, která rozpoutává širokou debatu
- Nejviditelnější reakcí je petice *Výboru na ochranu rodičovských práv*, který příručku kritizuje
- Ministr školství v reakci na to zdůrazňuje doporučující charakter příručky. Dodává, že škola musí rodiče předem o pojetí výuky informovat a rodič má právo své dítě z hodin stáhnout.

Základní východiska:

- sexuální výchova má dle mnoha průzkumů pozitivní vliv na vývoj a budoucí rozhodnutí jedince – jedná se především o statistiky týkající se nemocí a nechtěných těhotenství
- zhruba polovina žáků se v oblasti této problematiky dozví většinu informací od kamarádů nebo z internetu či populárních časopisů, jen malé procento se spoléhá na informace ze školy
- v rámci vzdělávacího systému by neměla v osnovách chybět také sexuální výchova v širším pojetí, která by zahrnovala i otázky řešení životních situací a emočních vztahů mezi lidmi
- současný stav výuky těchto témat je na českých školách převážně velmi nesystematický a nevyrovnaný, někteří učitelé se citlivým tématům v podstatě vyhýbají, jiní problematiku vysvětlí na praktických příkladech (př. nasazení kondomu na banán), ovšem bez potřebného zasazení do širšího kontextu mezilidských vztahů a hodnot
- žáci jsou (pokud vůbec) o možných budoucích závažných životních situacích (př. rozvod, znásilnění) pouze informováni – formou definic atp. -, ale chybí jim zásadní míra kritického myšlení, které by jim teoretické znalosti umožnilo s využitím vlastního citu a inteligence aplikovat v reálném životě, když k dané situaci skutečně dojde
- ministerstvem vydaná příručka není učebnicí, má učitelům pomoci s výkladem a nabídnout jim okruhy témat k probrání; obsahuje i kvalifikovaně vypracované odpovědi na nejčastější otázky ke každému tématu

Rozvedení:

Sexuologové a odborníci na danou problematiku vidí jako cestu ke zlepšování současné situace rozšíření a prohloubení sexuální výchovy na školách. Zastávají převážně názor, že děti by se s touto problematikou měli seznamovat dříve, než se jich začne týkat v realitě a v podstatě i dříve, než si ze zvědavosti začnou samy hledat odpovědi na své otázky v populárních časopisech či na internetu. Tam se totiž mnohdy dozví informace neúplné a často i zkreslené či nepravdivé.

Rodiče dětí se dělí na dva základní tábory. Jeden zastává výše zmíněná stanoviska, druhý by rád problematiku sexuální výchovy a lidských hodnot ponechal výhradně na domácím prostředí rodiny. První skupina věří, že dostatek informací z oficiálních zdrojů bude ku prospěchu jejich dětem a pomůže jim v budoucích rozhodnutích. Argumenty z druhé strany se obávají, abych nebyla sexuální výchova podávána pouze jako představení sexu bez lásky a dalších abstraktních lidských hodnot, které k intimním vztahům zajisté patří.

Do problémů se však mohou dostat děti, jejichž rodiče se o takových tématech nechtějí z různých důvodů bavit a nechávají vzdělání svých dětí v tomto ohledu na škole, popř. jeho samostudiu. Citová výchova a s ní související rozvoj schopností vést zdravé emoční vztahy bezesporu patří k základním úkolům rodiny. Přesto je nemálo dětí v tomto ohledu doma ochuzeno, a tak by pro něj bylo více než vhodné získat alespoň nějaké poznatky ze školy. Může ale nastat i opačná situace, kdy rodiče výchově své ratolesti věnují velkou pozornost a péči a nepřejí si, aby jejich potomek byl ovlivňován odlišnými metodami instituce, které ne vždy důvěřují, zvláště pak s respektem k citům a rozvoji hodnot. Dítě je rovněž vnímavější k radám od rodičů více než od kohokoli jiného.

Samotní studenti, kteří jsou středem celého zájmu, pak mají povětšinou pocit, že již vše podstatné vědí a další školní znalosti jsou nadbytečné. Dovedou však s pozitivním ohlasem ocenit diskuzi s člověkem, který teoreticky probírané životní zkušenosti skutečně zažil a se studenty je trpělivě probírá autenticky sdílí a probírá.

Několik citátů na závěr:

"Teď se neustále řeší, zda a jak sexuální výchovu učit, tak se bojím, aby to některé učitele neodradilo a nepřestali ji vyučovat úplně," Zuzana Prouzová, Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu

"Předčasné a názorné zasvěcování dětí do pohlavního života už na prvním stupni ruší jejich vývoj," Anna Brychtová, mluvčí Výboru na ochranu rodičovských práv

"Každý člověk je sexuální bytost, a proto sexuální výchova do škol patří, protože patří k rozvoji osobnosti. A ie to je starost školy," Václava Masáková, psycholožka

"Příručka absolutně nejde k jádru věci, kterým je výchova k věrnému vztahu mezi mužem a ženou a výchova ke kompetencím založit šťastnou rodinu," Zdeňka Rybová, Hnutí pro život

"Děti vědí hodně, ale nevědí některé základní věci třeba i o svém vlastním těle," Ivana Buršíková, učitelka rodinné výchovy

"V hodinách sexuální výchovy často jen uvádíme na pravou míru informace, které si žáci někde přečetli," Jan Jursík, ředitel základní školy Struhlovsko v Olomouckém kraji